

Een nieuw *Tijd-Schrift* met een originele visie

Tijd-Schrift. Heemkunde en lokaal-erfgoedpraktijk in Vlaanderen is de naam van het nieuwe tijdschrift van Heemkunde Vlaanderen vzw en vormt aldus de lang verwachte opvolger van *Ons Heem*.¹ *Tijd-Schrift* is echter meer dan gewoon maar een opvolger, *Tijd-Schrift* is niet zomaar een tijdschrift. Het heeft de ambitie om de specifieke meerwaarde van heemkunde als inhoudelijke discipline en sociale praktijk in het hedendaagse erfgoedveld te versterken.² Dit is een hele mond vol en klinkt misschien wat theoretisch of abstract. Toch is het opzet van *Tijd-Schrift* in wezen simpel, duidelijk én tegelijk vernieuwend. We verklaren ons nader.

De erfgoedsector en heemkunde (of lokale geschiedschrijving) zijn steeds in beweging. Gelukkig maar. Dagelijks zijn duizenden mensen in Vlaanderen op al dan niet vrijwillige basis bezig met het bestuderen, inventariseren en beschermen van allerlei vormen van erfgoed. Dagelijks doorworstelen diverse heemkundigen de lokale archieven teneinde de diverse aspecten van lokale geschiedenis te onderzoeken en onder de aandacht te brengen. Hoewel de concepten 'erfgoed' en 'heemkunde' misschien het tegenovergestelde laten vermoeden, speelt vernieuwing daarbij een sleutelrol. Erfgoedwerkers en heemkundigen gaan steeds op zoek naar nieuwe manieren en/of nieuwe bronnen om hun activiteiten nieuw leven in te blazen, nieuwe ontdekkingen te doen of nieuwe visies op het verleden te formuleren.

Op zich verschilt dat niet bijster veel met de activiteiten van academische historici. Zij zijn dagelijks in de weer met de ontwikkeling van nieuwe historische modellen en onderzoekstrategieën ter verantwoording en ondersteuning van hun historisch onderzoek dat soms gebaseerd is op 'ontdekkingen' van lokale historici. Vreemd genoeg werkten erfgoedwerkers en heemkundigen enerzijds en academische historici anderzijds in het verleden toch vaak naast elkaar. Tussen 'professionele' historici en heemkundigen en erfgoedwerkers bestond er met andere woorden een vrij diepe kloof. En dat gaf dan al vrij snel aanleiding tot een aantal wederzijdse misverstanden, die soms durfden uit te groeien tot regelrechte verwijten. We laten er enkele op u los, zonder ze echter te onderschrijven. Langs de ene kant hebben academische historici nauwelijks oog voor het werk en de inspanningen van

- 1 *Ons Heem* kende een lange geschiedenis: het tijdschrift verscheen voor de eerste maal in 1942; het laatste nummer verscheen in 2009. In 2010 besliste Heemkunde Vlaanderen vzw om de publicatie van *Ons Heem* stop te zetten.
- 2 Dit principe ligt verankerd in onze redactieverklaring, die online kan worden geconsulteerd via www.tijd-schrift.be.

de grote groep heemkundigen die Vlaanderen rijk is. Meer nog, academici doen zelfs neerbuigend over de kwaliteit en de inhoudelijke relevantie van het onderzoekswerk dat deze 'vrijetijdshistorici' afleveren. Daarom worden ze wel eens als 'amateurs' afgeschilderd. Volgens sommige academische historici zijn zijn zin voor nuance en verifieerbaarheid van heemkundig onderzoek ver te zoeken, terwijl academische geschiedschrijving daarentegen gebruik maakt van een wetenschappelijke methode en een duidelijk referentieapparaat waardoor stellingen en bronnenanalyses verifieerbaar zijn.³ Anderzijds tonen vrijetijdshistorici en geschiedenisliefebbers dan weer een zekere terughoudendheid ten opzichte van (het werk van) academische historici. Het beeld van de academicus in zijn ivoren toren die onverteerbare artikels of boeken publiceert voor een beperkt publiek van collega's, is nog steeds zeer levendig. Academici zijn op deze manier enkel bezig met wetenschap an sich (en met hun wetenschappelijke carrière) en hebben weinig oog voor de reële – in dit geval culturele – noden en interesses die leven in de maatschappij.

Zoals steeds schuilt ook hier wel enige waarheid in de voorgaande clichés. Inderdaad, het onderzoek van amateurhistorici en professionele historici ligt vaak nog te ver uit elkaar; het wantrouwen tussen beide groepen is dikwijls nog te groot. De belangrijkste oorzaak is ons inziens de schrik voor het onbekende. *Tijd-Schrift* wil hierin verandering brengen. Via de uitgave van een wetenschappelijk tijdschrift willen we een brug slaan tussen academische historici enerzijds en erfgoedwerkers en vrijetijdshistorici anderzijds. Gelukkig worden dergelijke 'bruggen' reeds veelvuldig op lokaal vlak gebouwd, in de verscheidene lokale heemkundige tijdschriften en in het kader van plaatselijke erfgoedprojecten. Het vernieuwende aan *Tijd-Schrift* is dat we dit nu ook op regionale schaal trachten te doen. Een brede én gemengde redactieraad van academische historici en historici of erfgoedwerkers uit het zogenaamde werkveld, zullen driemaal per jaar een tijdschrift samenstellen waarin zowel professionele als amateurhistorici hun onderzoek op een wetenschappelijk verantwoorde manier kunnen voorstellen. Elke individuele aflevering wordt gewijd aan een centraal thema met landelijke (= Vlaamse) relevantie, waarbij als belangrijkste criterium geldt dat het thema voldoende aanknopingspunten moet aanreiken om bijdragen te produceren die relevant zijn voor de actuele heemkunde en erfgoedpraktijk.

Via de uitgave van een wetenschappelijk tijdschrift willen we een brug slaan tussen academische historici enerzijds en erfgoedwerkers en vrijetijdshistorici anderzijds.

Al naargelang het thema zal de redactieraad auteurs selecteren die een belangrijke en originele bijdrage kunnen leveren aan het lopende onderzoek. Aldus hoopt de redactieraad dat de gepubliceerde artikels op informatief en methodologisch vlak een duidelijke meerwaarde zullen hebben voor de

3 Zie R. Vermoesen en J. De Meester, 'Twee verschillende werelden?': *Ons heem. Tijdschrift over lokaal erfgoed in Vlaanderen*, 61:4 (2008), 2 en T. Verschaffel, 'Historici en de historische roman', in: J. Tollebeek, G. Verbeeck en T. Verschaffel (reds.), *De lectuur van het verleden. Opstellen over de geschiedenis van de geschiedschrijving aangeboden aan Reginald Deschryver* (Leuven 1998), 119-131, 127-128.

heemkundige sector. Academische geschiedschrijvers én vrijetijdshistorici zullen aan hun collega's, maar ook aan erfgoedwerkers en geschiedenis-liefhebbers methoden aanbieden als aanzet voor onderzoek op lokaal vlak. Lokale casussen of praktijkvoorbeelden zullen telkens de basis vormen voor een artikel, maar door deze lokale artikelen samen met andere bijdragen onder één centraal thema te bundelen, wordt de overstijgende Vlaams-landelijke relevantie verzekerd. *Tijd-Schrift* zal daarbij academische kwaliteit koppelen aan een heldere en begrijpelijke schrijfstijl en aan een uitgesproken praktische en concrete invalshoek. Het aspect *praktijk* is dus essentieel in dit alles (vandaar dan ook de ondertitel *Heemkunde en lokaal-erfgoedpraktijk in Vlaanderen*). Thema's kunnen algemeen of abstract zijn, maar de bijdragen in *Tijd-Schrift* moeten altijd gebaseerd zijn op een lokale of concrete casus, waarbij de auteur voldoende bronnenmateriaal kan aanbrengen als methodologisch werkmiddel. Tevens moeten de auteurs ook steeds aantonen dat hun bijdrage een meerwaarde bezit voor collega's heemkundigen of erfgoedwerkers. De redactieraad is ervan overtuigd dat *Tijd-Schrift* een hiaat in de Vlaamse geschiedschrijving kan opvullen en aldus een belangrijke bijdrage zal leveren in het samenbrengen van amateurhistorici en professionele geschiedkundigen.

De redactieraad is ervan overtuigd dat *Tijd-Schrift* een hiaat in de Vlaamse geschiedschrijving kan opvullen en aldus een belangrijke bijdrage zal leveren in het samenbrengen van amateurhistorici en professionele geschiedkundigen.

De themanummers van *Tijd-Schrift* zullen in ieder geval aantonen dat beide groepen zeer veel gemeen hebben én elkaar veel kunnen bijbrengen. Voor de eerste uitgave van *Tijd-Schrift* hebben we gekozen voor een feestelijk thema, namelijk 'Dans en Vermaak'. Hierbij zullen zowel reuzenoptochten als carnavalstoeten de revue passeren. Tevens wordt aandacht besteed aan de belangrijke invloed van vreemdelingen in het rijke Vlaamse culturele verleden en zal de achttiende-eeuwse balcultuur en de ruimten waarin gedanst werd letterlijk gereconstrueerd worden.

Jan De Meester en Bram Vannieuwenhuyze
namens de redactieraad.

Fons Dierickx
namens de raad van bestuur van Heemkunde Vlaanderen vzw.